Hallo,

Ik ben Pedro De Bruyckere!
(@thebandb)

Ik leid:

Leer punt

En ook:

Universiteit
Utrecht

Een update over inclusie

Enkele misverstanden
De verkeerde discussie?
Wat kan werken?
En nu?

Enkele misverstanden

De verkeerde discussie?

Wat kan werken?

En nu?

1. Inclusie schaadt de rest van de klas?

Er is onderzoek dat toont dat het kan schaden, maar...

Recente experiment: effect naar anderen?

Kocaj, A. (2025). Relationships between the inclusion of students with special educational needs and their classmates' school outcomes–a replication study. *Contemporary Educational Psychology*, 102426.

Meestal neutraal.

Wel: opletten voor het Mentos-probleem

Perfect als je
dorst hebt!

Perfect tegen slechte adem!

Maar
samen?

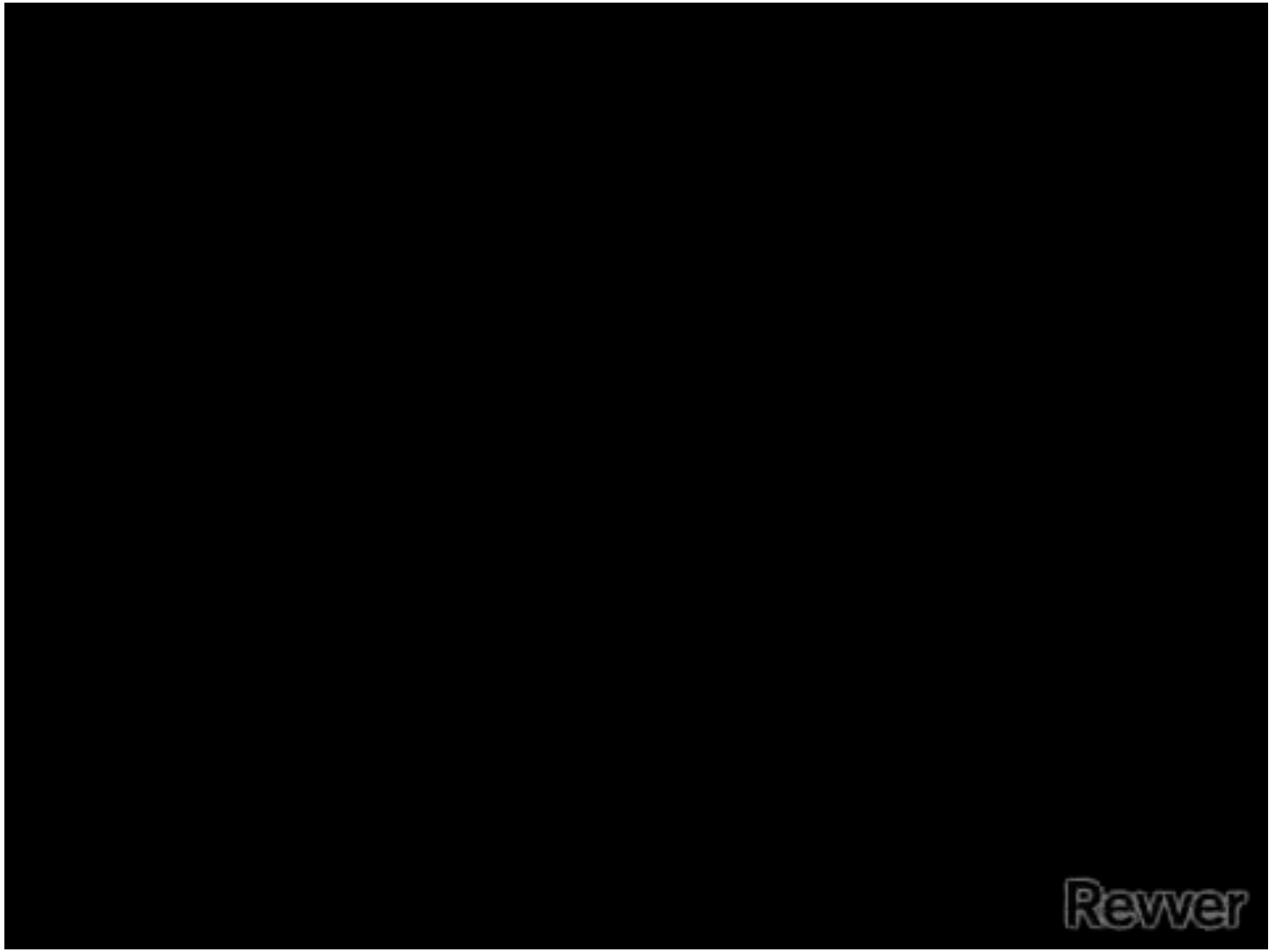

Concreet? Dual-coding

Wat voor de ene student werkt,
kan soms net niet werken voor de andere.

En soms is het vooral zoeken naar een evenwicht!

Concreet voorbeeld: aankleding klasruimtes

Afleiding versus gezelligheid

Dus weten wat werkt voor wie?

2. Inclusie werkt/werkt niet?

Inclusie kan wel degelijk werken, maar…

Resultaten verschillen sterk:
- per leerling/student
- per context
- per implementatie

Dalgaard, N. T., Bondebjerg, A., Viinholt, B. C., & Filges, T. (2022). The effects of inclusion on academic achievement, socioemotional development and wellbeing of children with special educational needs. *Campbell systematic reviews*, *18*(4), e1291.

Het gaat vaak over de implementatie.

3. Inclusie helpt automatisch?

Gerichte interventies → effectgrootte rond 0,44

Van Herwegen, J., Masterman, T., Dockrell, J., Marshall, C., Gordon, R., & Thomas, M. S. (2026). Raising educational outcomes for students with special educational needs and disabilities: A systematic review and meta-analysis. *Review of Education*, *14*(1), e70127.

Dat is heel veel.

Maar...

Gerichte interventies → effectgrootte rond 0,44

Van Herwegen, J., Masterman, T., Dockrell, J., Marshall, C., Gordon, R., & Thomas, M. S. (2026). Raising educational outcomes for students with special educational needs and disabilities: A systematic review and meta-analysis. *Review of Education*, *14*(1), e70127.

Terug: sterk afhankelijk van uitvoering

Eerste conclusie:
Kinderen met extra noden hebben geen baat bij goede bedoelingen, maar bij goede interventies.

Eerste conclusie:
Kinderen met extra noden hebben
geen baat bij goede bedoelingen,
maar bij goede interventies.

Eerste conclusie:
Kinderen met extra noden hebben geen baat bij goede bedoelingen, maar bij goede interventies.

Enkele misverstanden

De verkeerde discussie?

Wat kan werken?

En nu?

Eerlijk, voor dit stuk heb ik schrik.

In 2025 verscheen een groot overzichtswerk.

Fuchs, D., Gilmour, A. F., & Wanzek, J. (2025). Reframing the most important special education policy debate in 50 years: How versus where to educate students with disabilities in America's schools. *Journal of Learning Disabilities*, *58*(4), 257-273.

Basisidee:
we voerden tot nu toe de verkeerde discussie

Fuchs, D., Gilmour, A. F., & Wanzek, J. (2025). Reframing the most important special education policy debate in 50 years: How versus where to educate students with disabilities in America's schools. *Journal of Learning Disabilities*, *58*(4), 257-273.

Te veel focus op plaats

Veel te weing focus op hoe

Conclusie 2:
Inclusie is geen plaatsingsbeleid.
Het is een organisatievraag

Concreet?

Kleinere groepen

Gerichte ondersteuning

Maar ook: duidelijke instructie

Expliciete instructie kan alle kinderen helpen.

Let wel:
Goed onderwijs is noodzakelijk,
maar soms onvoldoende.

Let wel:
Goed onderwijs is noodzakelijk,
maar soms onvoldoende.

Enkele misverstanden
De verkeerde discussie?
Wat kan werken?
En nu?

1. Wat moet elke lesgever kunnen?

Duidelijke instructie

Routines opbouwen

Signaleren van problemen

2. Wat moet niet elke lesgever kunnen?

Intensieve remediëring

Specialistische begeleiding

Inclusie betekent niet dat elke lesgever alles moet kunnen.

3. Wat moet de school organiseren?

Interventietijd

Waar kan: kleine groepen

Opvolging

Maar ook dit beseffen als team ivm routines.

Hoeveel tijd is er nodig
voor ontwikkelen van routines?

Hoe omstandigheden creëren voor leren?

3 R’en: Routines
Regels
Relatie

Hierdoor: rust brengen

Hierdoor: houvast geven

Hierdoor: voorspelbaarheid brengen

Hierdoor: tijd winnen

Voor sommige kinderen telt de klok dubbel…

Wat staat hier niet?

3 R’en: Routines
Regels
Relatie

3 R'en: welke Routines
welke Regels
Relatie

Kan botsen met autonomie van de lesgever?

Autonomieruil!

4. Wanneer werkt het niet?

Geen structuur

Geen tijd

Alles in de klas willen oplossen

Enkel ideologisch denken

Enkele misverstanden
De verkeerde discussie?
Wat kan werken?
En nu?

Wat vraagt dit alles?

Duidelijke keuzes

Niet alles tegelijk willen

=> Niet kiezen is verliezen

Enkele misverstanden
De verkeerde discussie?
Wat kan werken?
En nu?

Dank!